

Türkiye Örneğinde Döviz Kuru Değişimlerinin İhracat Fiyatları ile Yurtiçi Fiyatlara Yansıması: Bir Literatür Taraması

Exchange Rate Pass-Through to Export and Domestic Prices in Turkey: A Literature Survey

Nazlı KARAMOLLAOĞLU⁽¹⁾

ÖZ: Gelişmekte olan ülkelerde döviz kuru hareketlerinin ihracat ve ithalat fiyatlarına önemli etkileri söz konusudur. Döviz kurundaki değişimler ithalat fiyatları ve talep kanalıyla üretici ve tüketici fiyatlarını etkilemekte, ihracat fiyatı kanalıyla da ihracatçı firmaların rekabet güçlerini, satışlarını ve diğer performans ölçütlerini etkileyebilmektedir. Bu çalışmada Türkiye kapsamında yurt içi (üretici ve tüketici) fiyatlara döviz kuru yansımasını ve piyasaya göre fiyatlandırma davranışını konu alan ampirik çalışmaların özetlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma literatürde rapor edilen başlıca bulguları özetleyerek konu ile ilgilenen araştırmacılara elde edilen sonuçların karşılaştırılabilmesi konusunda faydalı olmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler: Döviz Kuru Yansıması, Piyasaya Göre Fiyatlandırma, Literatür Taraması, Türkiye

Abstract: The exchange rate movements have significant effects on domestic and export prices in the context of developing countries. Changes in the exchange rate not only affect producer and consumer prices through imported input and demand channels, but also exporting firms' competitiveness level, sales and other performance measures through export prices. This paper aims to summarize the empirical studies related to exchange rate pass-through and pricing to market in the context of Turkish Economy. The paper intends to provide a comparison by summarizing the main research findings in this area for scholars who are interested in related subjects.

Keywords: Exchange Rate Pass-through, Pricing to Market, Literature Survey, Turkey

JEL Classifications: F41, E31, E52

⁽¹⁾ MEF Üniversitesi; karamollaoglu@mef.edu.tr
Geliş/Received: 17-01-2018, Kabul/Accepted: 27-04-2018

1. Giriş

Döviz kuru yansıması ve piyasaya göre fiyatlandırma kavramları “tek fiyat kanunu” ile yakından ilgilidir. Tek fiyat kanununa göre özdeş bir malın farklı ülkelerde aynı fiyata satılması prensibine dayanmaktadır. Etkin ve tam rekabetin hakim olduğu bir piyasada ülke içi fiyatlar döviz kuru ile yurtdışı fiyatların çarpımına eşit olmalıdır. Döviz kurundaki yüzde 1’lik bir değişim, yurt içi fiyatlarda (yerli para birimi cinsinden) aynı oranda bir değişim yaratması döviz kurunun yurt içi fiyatlara tam yansıması olarak ifade edilmektedir. Döviz kurunun ithalat ve ihracat fiyatları üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalar fiyatların döviz kuru hareketlerine aynı oranda tepki vermediklerini bulgulamışlardır. Dolayısıyla bu teorik öngörü (tam yansıma) pratikte geçerli olmamaktadır. Bu durum literatürde eksik kur geçişkenliği olarak tanımlanmaktadır.

Eksik kur geçişkenliğinin nedenlerini araştıran çalışmalardan biri olan Krugman (1987), fiyatların döviz kurundaki değişimlere tam olarak tepki vermemesinin nedeni olarak firmaların aynı ürünleri farklı ülkelere farklı kâr marjları uygulayarak fiyatlandırmaları olarak açıklanmıştır. Bu çerçevede ihracatçılar uluslararası pazarlarda rekabet güçlerini kaybetmemek için, kendi yerel para birimlerindeki değerlenme söz konusu olduğunda kâr marjları ayarlayarak ihracat fiyatlarını kontrol etme eğilimi göstermektedirler. Döviz kurundaki değişimler sonucu ihracat yapılan ülkeye göre kâr marjlarının ayarlanması Krugman (1987) tarafından “piyasaya göre fiyatlandırma” (pricing to market) olarak adlandırılmıştır. Bu alanda yapılan çalışmalar, piyasaya göre fiyatlandırma davranışının rekabet derecesi, ürün ikamesi, piyasada yerli ve yabancı payları gibi sektörel özelliklere göre değişim gösterebilen talep eğrisinin konveksliği ile yakından ilgili olduğunu bulgulamışlardır. (Feenstra, 1989; Knetter, 1989; Marston, 1990 ve Yang, 1997).

Diğer taraftan döviz kuru yansımasının gelişmiş olan ülkeleri kapsayan çalışmalarda daha çok ithalat fiyatlarına etkileri incelenirken, gelişmekte olan ülkeler söz konusu olunca tüketici fiyatlarına olan etkileri araştırılmaktadır. Döviz kurlarını ne oranda ve hangi sürede tüketici fiyatlarına geçtiğinin saptanması, enflasyon hedeflemesi uygulayan ülkelerin kısa vadeli enflasyon dinamiklerinin gelişimini takip etmek ve gerekli politikaları üretmek açısından önem teşkil etmektedir (Kara ve Ögünç, 2012).

2. Döviz Kurundan Fiyatlara Geçiş Etkisinin Aktarım Mekanizması

Döviz kurundaki değişiklikler, tüketici fiyatlarını doğrudan ve dolaylı kanallar ile etkilerler (Şekil 1). Döviz kurunun tüketici fiyatlarına doğrudan etkisi, ithal aramalı ve nihai ithalat malları üzerinden gerçekleşmektedir. Basit bir çerçevede düşünüldüğünde, yerel para biriminin değer kaybı ithal edilen hammadde ve ara malların maliyeti artırarak üretim maliyetini olumsuz etkilemektedir. Bunun sonucu yurt içi fiyat seviyesi yükselir. Doğrudan etki ayrıca nihai mal ithalatı vasıtasıyla da kendini göstermektedir. İthal edilen nihai malların yerel para birimi cinsinden fiyatları artar ve yurt içi fiyat seviyesinin yükselmesine neden olur.

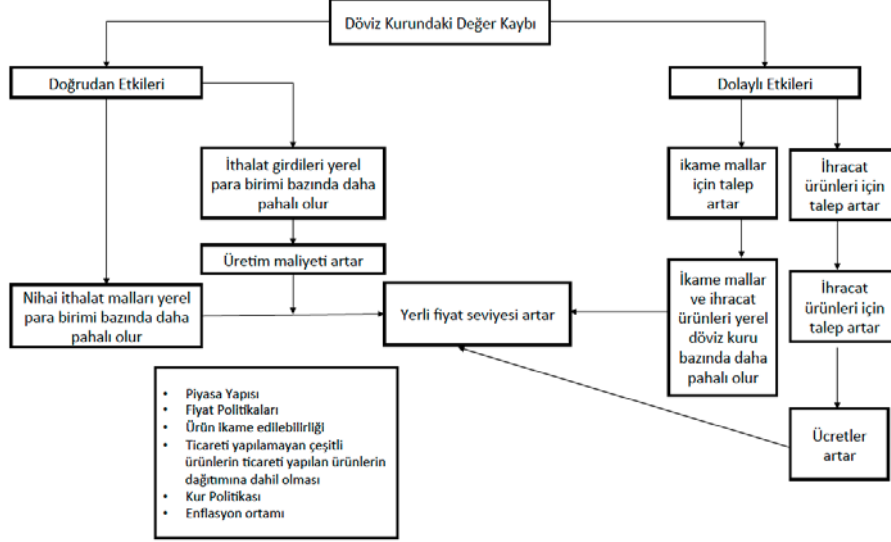
Döviz kurlarındaki değişkenliğin doğrudan etkilerinin anlaşılması açısından Türkiye ekonomisinin ithalata olan bağımlılığı gösterilebilir. Saygılı vd. (2011) imalat sanayii genelinde 2002 yılında yüzde 56,5 olan toplam hammadde ve malzeme içerisindeki

ithalat payının 2007 yılında yüzde 62 seviyelerine çıktığını raporlamıştır. Çalışmada ithal girdi kullanım oranındaki artışın firmaların ithal ara ve yatırım mali kullanımına yönelik eğilimlerinin artması ve Türk ekonomisinin dış ticaretteki uzmanlaşma yapısındaki değişiminden kaynaklandığı vurgulanmaktadır. Yeni

uzmanlaşma yapısında öne çıkan ve hızlı büyüyen motorlu kara taşıtları, diğer ulaşım araçları, elektrikli makine, ana metal gibi sektörlerde ithal girdi kullanım oranları geleneksel emek-yoğun sektörlerden çok daha yüksek seviyelerdedir.

Dolaylı kanal ise döviz kurunun tüketici fiyatları üzerine etkisini toplam talep vasıtasıyla etkilemektedir. Döviz kurundaki değer kaybı, gerek ihracat fiyatlarını gerekse ikame mal fiyatlarını (göreceli olarak) düşürerek talebin artmasına ve buna bağlı olarak fiyatların yükselmesine neden olmaktadır.

Doğrudan ve dolaylı kanallara ek olarak "indeksleme" olarak adlandırılan başka bir kanal döviz kurlarının yurt içi fiyatlarını etkilemesine neden olmaktadır (Kara vd., 2007). Bu kanalın işleyişinde fiyat yapımcıların beklentileri devreye girmektedir. Döviz kuru hareketlerinin geçici veya kalıcı olmasına yönelik beklentiler fiyat yapımcıların döviz kurunu fiyatlara yansıtma derecesini etkileyebilmektedir (Kara vd., 2007). Örneğin fiyat yapımcılar, döviz kuru veya ithalat fiyatı şoku sonrası, bu şokların süresinden ve kapsamından emin olana kadar fiyatları değiştirmeyi erteleyebilmektedirler. Literatürde 2001 krizi sonrası döviz kuru rejimindeki değişikliğin beklenti kanalının işleyişini etkilediği vurgulanmaktadır. Kara vd. (2007) bu iki dönemde döviz kur hareketlerindeki farklılıklara dikkat çekmektedir. İki dönem karşılaştırıldığında, dalgalı kur rejimi öncesi kurda gözlenen sürekli değerlendirme dalgalı kur rejiminde yerini kurdaki oynaklığa bırakmıştır. Artan oynaklık ise döviz kurunun yönü hakkındaki bilgiyi azalmakta ve bunun sonucu olarak fiyat yapımcılar şokların süresinden ve kapsamından emin olana kadar fiyatları değiştirmelerini ertelemektedirler.

Şekil 1. Döviz Kurundan Fiyatlara Geçiş Etkisi
Kaynak: McFarlene (2002)

3. Döviz Kuru Yansımalarına İlişkin Literatür Taraması

Bu bölümde Türkiye kapsamında döviz kurlarının tüketici ve ihracat fiyatları üzerindeki etkilerini inceleyen literatüre değinilecektir. Bu alanda yapılan çalışmaları, (i) döviz kuru yansımaları ve (ii) piyasaya göre fiyatlandırma davranışı ana başlıkları altında gruplamak mümkündür. Bu ana başlıkları birbirinden ayıran temel fark, bağımlı değişken olarak seçilen fiyat serileri ve açıklayıcı değişken olarak döviz kuru ile birlikte kullanılan diğer değişkenlerdir.²

3.1. Döviz Kurunun Tüketici Fiyatları Üzerine Yansımaları

Uluslararası literatürde gelişmiş ülkeleri konu olan ampirik çalışmaların büyük kısmı, döviz kuru yansımalarını döviz kurundaki değişimin yerel para cinsinden ithalat fiyatları üzerindeki etkisi olarak tanımlanmaktadır (örn. Campa ve Goldberg, 2005). Gelişmekte olan ülkeleri konu alan ampirik çalışmalarda ise döviz kuru yansımaları, döviz kurundaki değişimin tüketici fiyatları üzerine etkisi olarak tanımlanmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler küçük ekonomilerdir ve bu ülkelerde gözlenen piyasaya göre fiyatlandırma davranışı düşük seviyelerde bulunmaktadır. Bu ülkelerde döviz kurunun yerel para cinsinden ithalat fiyatlarına yansımaları tam olduğu için iki ülke grubu için yansımaları tanımlama farklılaşmaktadır. Türkiye örneğinde yapılan çalışmalar döviz kurundaki değişimlerin özellikle yurt içi fiyatlar üzerine etkilerini inceleme konusunda yoğunlaşmıştır.

² Goldberg ve Knetter(1997) bu alandaki detaylı literatürü anlatmaktadır.

Literatürde geçiş etkisinin hızının ve niceliğinin ölçülmesinde McCarthy (2007) tarafından önerilmiş olan vektör özgecikmeli model (VAR metodu) önemli rol oynamaktadır. Türkiye'yi konu alan döviz kuru yansımalarına ilişkin çalışmaların

öncüsü kabul edilen Leigh ve Rossi (2002), döviz kuru hareketlerinin fiyat endeksleri üzerindeki etkilerini 1994-2002 dönemi için McCarthy (2007) takip edilerek incelemişlerdir. Çalışmada döviz kurunun fiyatlar üzerindeki etkisinin 1 yıl sürdüğü ve ilk 4 aylık dönemde toplam etkinin önemli bir bölümünün gerçekleştiği rapor edilmiştir. Çalışmada bir yıl sonunda döviz kuru şokunun yüzde 60'ının toptan eşya fiyat endeksine, yüzde 45'inin de tüketici fiyat endeksine geçtiği rapor edilmiştir. Buna ek olarak çalışmada Türkiye'nin Brezilya, Kore ve Güney Afrika gibi diğer gelişmekte olan ülkelerle kıyaslandığında fiyatlara geçiş etkisinin hem daha hızlı hem de daha büyük olduğu belirtilmiştir. Bunu takiben yürütülen bir başka çalışmada Arbatlı (2003), 1994-2004 dönemi için, döviz kurunun toptan eşya fiyat endeksi ve tüketici fiyatlarına olan geçişini, Leigh ve Rossi (2002) bulgularından farklı olarak, yüzde 49 ve yüzde 39 seviyelerinde rapor etmiştir. Diğer taraftan Alper (2003), 1987-2003 dönemini kapsayan çalışmada, hata düzeltme modeli kullanarak kurdaki değişimlerinin yurt içi fiyatlara yansıma derecesinin yüksek olduğunu ve bu sürecin oldukça hızlı tamamlandığını göstermektedir. Çalışmada geçmiş döviz kuru krizleri ve ekonominin yüksek seviyedeki dışa açıklığının yüksek yansımaya neden olduğu belirtilmiştir.

Döviz kuru yansımaları ile ilgili Türkiye kapsamında yapılan çalışmalarda sıklıkla incelenen bir konu da dalgalı kur rejimi öncesi ve sonrası kur geçişkenliğine ilişkin dinamikleri incelemektedir. Bu çalışmalarda elde edilen ana sonuç zaman içinde kur geçişkenliğinin azaldığıdır. Bu durum rekabet ortamındaki artış, 2001 ortasında geçilen dalgalı döviz kuru rejimi ile örtük enflasyon hedeflemesi politikaları, düşük enflasyon süreci gibi faktörler ile açıklanmaktadır.

Kara ve Ögünç (2005, 2008) ile Kara vd. (2007), Türkiye'nin döviz kurundan fiyatlara geçiş etkisini dalgalı ve sabit kur dönemi olmak üzere iki ayrı dönemde inceleyen önemli çalışmalardandır. Kara ve Ögünç (2005) çalışmasında sabit kur dönemi sonuçları Leigh ve Rossi'nin (2002) sonuçları ile uyumlu olmakla beraber, dalgalı kura geçişle birlikte söz konusu geçiş etkisinin hafiflediği ve geçiş etkisinin yavaşladığı gözlenmiştir. Çekirdek TÜFE'ye uzun vadeli birikimli yansımaların dalgalı kur rejimi döneminde yüzde 45 seviyelerinden yüzde 30'a düştüğü rapor edilmiştir. Yansıma etkisinin tamamlanması ise dalgalı kur öncesi döneme göre yavaşlamıştır. Çalışmada geçiş etkisinin tamamlanmasının dalgalı kur öncesi dönemde yaklaşık 6 ay sürerken, dalgalı döviz kuru rejiminde bir yıldan fazla sürdüğü bulgulanmıştır.

Kara vd. (2007) ise döviz kuru yansımalarını tüketici fiyatları ve toptan eşya fiyatları için hesaplanmıştır. Zaman içinde değişen parametre modeline göre tüketici fiyat endeksi üzerine yansıma 2001 krizine kadar yüzde 55 seviyesinde bulunurken, kriz sonrası dönemde azalarak yüzde 17 seviyelerine gerilemiştir. Toptan eşya fiyatlarında ise yüzde 70 seviyelerinde kaydedilen yansıma oranı, kriz sonrası dönemde yüzde 30 civarına gerilemiştir. Çalışmada ayrıca tüketici fiyat endeksi içinde enerji, ticaret yapılan ve yapılmayan ürün grubu fiyatlarına ilişkin döviz kuru yansıma dereceleri hesaplanmıştır. Ticaret yapılan ve ticaret yapılmayan sektörlerde dalgalı döviz kuru öncesi dönemde yansıma oranının yüksek olduğunu rapor etmiştir. Ticaret

yapılmayan sektörlerde yansımının önemli bir maliyet kanalı içermediği göz önüne alındığında, bu bulgu döviz kuru yansımadaki beklenti kanalının önemli olduğu görüşüne uyumlu görünmektedir. Çalışmada ayrıca, ticaret yapılmayan sektörlerde yansımada oranındaki düşüş, ticaret yapılan sektörlerdeki düşüşün üzerine bulunarak endeksleme etkisinin zayıflamış olduğuna işaret ettiğini vurgulanmaktadır. Kara ve Ögünç (2008) de dalgalı kur rejimi sonrası yansımadaki azalışı merkez bankası kredibilitesi ve döviz kuru öngörülemezliği ile açıklamaktadır. Çalışmada çekirdek TÜFE'ye ilişkin uzun dönemde kümülatif geçiş 2001 yılı öncesi kaydedilen yüzde 45 seviyelerinden 2001 sonrası dönemde yüzde 30'a indiği bulunmuştur. Geçişin tamamlanması, 2001 öncesi dönemde yaklaşık altı ay sürerken, enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanan dalgalı kur döneminde bir yıldan fazla sürmektedir. Yakın dönemi kapsayan Kara ve Ögünç (2012) ve Ögünç vd. (2016) çalışmalarında döviz kuru yansımada derecesinin giderek düşerek yüzde 15-18 seviyelerinde seyrettiği rapor edilmiştir.

Uluslararası literatürde para politikası ve döviz kuru yansımaları arasındaki ilişkinin azalmasına hem mikroekonomik hem makroekonomik faktörlerin neden olabileceği vurgulanmaktadır. Mikroekonomik faktörler özellikle ticarete ilişkin yapısal özelliklerin döviz kuru yansımalarının büyüklüğüne etkisi olabileceğinin altını çizmektedir. Örneğin Campa ve Goldberg (2002), OECD ülkelerini inceledikleri çalışmalarında enerji ve hammadde ithalatına ilişkin yansımada derecelerinin yüksek olduğunun altını çizmiştir. Çalışmada ithalat kompozisyonunda enerji ve hammadde ithalatından imalat sektörü ithalatına kaymanın döviz kurunun ithalat fiyatlarına yansımada etkisini azalttığını bulgulanmıştır. Taylor (2000) döviz kuru yansımaları ve fiyatlandırma gücündeki düşüşün düşük enflasyon ortamından kaynaklandığını vurgulamaktadır. Choudhri ve Hakura (2006) ise enflasyon ve döviz kuru yansımaları arasındaki ilişkiyi tahmin etmek için 71 ülke ve 1979-2000 dönemini içeren geniş bir veri tabanı kullanarak, enflasyon ve yansımada derecesi arasında pozitif ve güçlü bir ilişki bulmuş

Tablo 1. Döviz Kurlarının Yurt İçi Fiyatlar Üzerine Yansımaları

Yazar(lar)	Dönem/Frekans	Yöntem	Geçişkenlik Ölçümü Yapılan İndikator	Diğer Değişkenler	Bulgu(lar)
Leigh ve Rossi (2002)	Ocak 1994-Nisan 2002	VAR Analizi	Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), Toptan Eşya Fiyat Endeksi (TEFE)	TL bazında petrol fiyatları; Reel üretim; Nominal Dolar/TL kuru	Döviz kuru yansımaları TEFE için yüzde 60, TÜFE için ise yüzde 40 seviyesinde bulgulanmıştır. Döviz kurunun fiyatlar üzerindeki etkisinin 1 yıl sürdüğü ve ilk 4 aylık dönemde toplam etkinin önemli bir bölümünün gerçekleştiği rapor edilmiştir.
Alper (2003)	Ocak 1987-Mayıs 2003	Hata Düzeltme Modeli	TÜFE, TEFE, İmalat Sanayi Fiyat Endeksi (Özel ve Genel)	Sanayi üretim endeksi; İmalat sanayi üretim endeksi; İthalat fiyat endeksi, İthal ara malı ve tüketici malı fiyat endeksi; Nominal Dolar/TL ve Avro/TL kuru	Döviz kuru yansımaları oranı uzun vadede tam ve kısa vadede oldukça yüksek rapor edilmiştir. Yüksek yansımaları oranları döviz kuru krizleri ve ekonominin yüksek seviyedeki dış açıklığı ile açıklanmıştır.
Arbatlı (2003)	Ocak 1994-Mayıs 2004	VAR ve Eşik VAR Analizi	TÜFE	Dolar bazında petrol fiyatları; Sanayi üretim endeksi; TEFE; Faiz oranı; İthalat fiyat endeksi,	Döviz kuru yansımalarının ekonomik daralmanın olduğu dönemler ile döviz kurunun değer kaybettiği ve düşük enflasyon dönemlerinde daha az miktarda olduğu rapor edilmiştir.
Türkcan (2005)	1989-1996	Sıradan en küçük kareler	Sektörel bazda nihai ve ara mal ithalat fiyatları	Nominal Efektif Kur; Üretici Fiyat Endeksleri; Sanayi üretim endeksi	Çalışmada diğerlerinden farklı olarak döviz kurunun ithalat fiyatlarına yansımaları hesaplanmıştır. Aramalı ithalat fiyatlarına ilişkin yansımaları oranlarının nihai mallardan daha yüksek olduğu raporlanmıştır.
Kara ve Ögünç (2005)	Şubat 1995-Eylül 2004	VAR Analizi	Çekirdek TÜFE, İmalat Sanayi Fiyat Endeksi (Özel)	TL bazında ithalat fiyatları; Çıktı açığı	2001 sonrası dalgalı kur sistemine geçişle birlikte kur geçişkenliğinin azaldığı kaydedilmiştir.

Kara ve Ögünç (2008)	Ocak 1994- Aralık 2005	VAR Analizi	TÜFE, İmalat Sanayi Fiyat Endeksi (Özel)	TL bazında ithalat fiyatları; Çıktı açığı	Dalgalı kur sistemi ve enflasyon hedeflemesi rejimiyle birlikte kur geçişkenliği azalmıştır. Buna ek olarak geçişin tamamlanması, 2001 öncesi dönemde yaklaşık altı ay sürerken, 2001 sonrası dönemde bir yıldan fazla sürmektedir.
Kara vd. (2007)	Ocak 1995- December 2004	Zaman içerisinde değişen parametre tahmin modeli ve Görünüşte İlişkisiz Regresyon	TÜFE, TEFE	Nominal Dolar/TL Kuru	TÜFE'ye ilişkin yansıma 2001 krizine kadar yüzde 55 seviyesinde bulunurken, kriz sonrası dönemde azalarak yüzde 17 seviyelerine gerilemiştir. TEFE'ye ilişkin yansıma ise yüzde 70 seviyelerinde, kriz sonrası dönemde yüzde 30 civarına gerilemiştir.
Kara ve Ögünç (2012)	Mart 2002-Haziran 2011	VAR Analizi, Zaman içerisinde değişen parametre tahmin modeli	Çekirdek TÜFE	Çıktı Açığı; Döviz kuru sepeti ³ ; Gösterge faiz; ABD Doları bazında ithalat fiyatları	Döviz kuru ve ithalat fiyatlarının çekirdek tüketici fiyatları üzerine yansımasının bir yıllık zaman diliminde ortalama yüzde 15 civarında olduğunu rapor etmektedir.
Dedeoğlu ve Kaya (2014)	1990-2012	Özyineli VAR Analizi	TÜFE, ÜFE	Dolar bazında petrol fiyatları; Çıktı açığı, Nominal Dolar/TL kuru	Petrol fiyatlarının yurt içi fiyatlara yansıma oranı artmaktadır. Petrol fiyatlarının üretici fiyatları üzerindeki etkisinin tüketici fiyatları üzerindeki etkisinden yaklaşık iki kat daha fazla olduğu rapor edilmiştir.
Kal vd. (2015)	2003-2014	Markov rejim değişimi modeli	Çekirdek TÜFE	Nominal Dolar/TL kuru; ABD Doları bazında ithalat fiyatları (enerji hariç)	Döviz kuru ve ithalat fiyat geçişkenliği düşük volatilitenin gözlemlendiği ve döviz kurunun değer kazandığı dönemlerde daha düşük kaydedilmiştir. Ekonomik aktivitedeki daralma gözlenen dönemlerde ise döviz kuru yansıma oranı değişmezken, ithalat fiyat geçişkenliği daha düşük kaydedilmiştir.
Doğan (2013)	Ekim 2001–Mart 2010	Eşik Otoregresif TAR Modeli	İmalat Sanayi Üretici Fiyat Endeksi	Nominal Dolar/TL Kuru; Çıktı açığı; Kapasite kullanım oranı	Talep koşullarının güçlü olduğu dönemlerde döviz kuru yansımasının daha yüksek olduğu rapor edilmiştir.

³ Döviz sepeti, “0,5ABD Doları+0,5Euro” olarak hesaplanmıştır.

Öğünç vd. (2016)	2005-2016	Bayezci VAR Analizi	TÜFE alt endeksleri	ABD Doları bazında ithalat fiyatları; Sepet kur; Nominal Dolar/TL kuru; Çıktı açığı; Birim iş gücü maliyeti; Global çıktı açığı; Küresel risk primi; Enerji ve işlenmemiş gıda ürünlerine ilişkin vergi oranları	Çalışmada Kara ve Öğünç (2012) çalışmasına paralel olarak döviz kurunun TÜFE üzerine etkisi yaklaşık yüzde 18 seviyesinde rapor edilmiştir. Diğer taraftan ithalat fiyat geçişkenliği %13 seviyesinde rapor edilmiştir.
Özmen ve Topaloğlu (2017)	2005-2015	Genişletilmiş VAR Analizi	TÜFE alt endeksleri	ABD Doları bazında ithalat fiyatları; Sepet kur; Nominal Dolar/TL kuru; Çıktı açığı; Birim iş gücü maliyeti; Global çıktı açığı; Küresel risk primi; Enerji ve işlenmemiş gıda ürünlerine ilişkin vergi oranları	TÜFE 'nin 152 alt bileşeni için yansıma oranının farklılaştığı rapor edilmiştir.

Tablo 2. Döviz Kurlarının İhracat Fiyatlar Üzerine Yansıması

Yazar(lar)	Dönem	Yöntem	Değişkenler	Bulgu(lar)
Yönder (2007)	1996-2005	Sıradan en küçük kareler	TL cinsinden ihracat fiyatı; Nominal Dolar/TL Kuru; Sanayi Üretimi	Türkiye'nin dünyada önde gelen üretici ve ihracatçı olduğu fındık, kuru üzüm, kuru kayısı, kuru incir ve feldspat sektörlerinde piyasaya göre fiyatlama davranışı rapor edilmiştir
Karadas vd. (2006)	Mayıs 2005 – Temmuz 2005	Anket. TCMB tarafından imalat sanayinde yer alan 999 firmaya uygulanmıştır.		Maliyet, talep ve döviz kuru şoklarının fiyatlar üzerindeki etkileri asimetric yapı göstermektedir.
Akat ve Yazgan (2012)	Ocak 2004- Eylül 2012	Grafiksel gösterim	Sepet Kur , Euro-dolar paritesi; Nominal ve reel ihracat birim değer endeksi; Dolar ve döviz sepeti bazında ihracat birim değer endeksi; Reel ihracat fiyatları; Gelişmiş ülkeler imalat sanayi üretici enflasyonu	Türkiye'de reel kur hareketlerinin döviz cinsinden ihracat fiyatlarına yansımaktadır ve bu süreç zaman almaktadır.

Literatürde döviz kurunun tüketici fiyatlarına etkisine ek olarak ithalat fiyatlarının tüketici fiyatları üzerine etkileri de incelenmiştir. İthalat fiyatlarının tüketici fiyatları üzerine etkisini ayrıştırılması, geçişkenlik dinamiklerinin anlaşılması açısından önem taşımaktadır. İthalat fiyat geçişkenliği yabancı para cinsinden ithalat fiyatlarındaki yüzde değişimin yurt içi fiyatlarda neden olduğu yüzde değişim olarak tanımlanmaktadır. Örneğin Kara ve Ögünç (2012)'de değinildiği gibi 2008 yılının son çeyreğinde Türk lirasındaki değer kayıpları sonucu genel kanı geçişkenlik etkisinin fazla olması nedeniyle faizlerde değişiklik yapılmayacağı yönünde olmuştur. TCMB emtia fiyatlarındaki düşüşün döviz kurundaki gelişmeler sonucu yurt içi fiyatlar üzerindeki etkisini ters yönde telafi edeceğini öngörerek faiz indirimine gitmiş ve piyasa beklentilerinden farklı hareket etmiştir.

İthalat fiyat geçişkenliğini araştıran çalışmalar, ithalat fiyat geçişkenliğinin döviz kuru geçişkenliği kadar önemli olduğunu bulgulamışlardır. Örneğin Kara ve Ögünç (2012), vektör özgecikmeli modeli kullanarak döviz kuru ve ithalat fiyatlarının çekirdek tüketici fiyatları (işlenmemiş gıda ve alkollü içecekler-tütün hariç TÜFE) üzerindeki etkisi 2002-2011 dönemi için tahmin etmektedir. Çalışmanın sonuçları döviz sepetindeki yüzde 10'luk artış sonucu çekirdek fiyat göstergesinin birikimli olarak bir yıl içinde yaklaşık yüzde 1,5 arttığına işaret etmektedir. Çalışmada ayrıca yansıma etkisinin yaklaşık yarısının ilk çeyrek süresince gerçekleştiğinin altı çizilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre ABD doları cinsinden ithalat fiyatları için geçişkenliğin ortalama yüzde 16 seviyesinde, Türk lirası cinsinden ithalat fiyatları için geçişkenliğin ise oniki aylık bir dönem sonunda yüzde 15 seviyesindedir. Döviz kuru ile ABD doları cinsinden ithalat fiyatlarının tüketici ve üretici fiyatlarına geçişkenliğini inceleyen çalışmasında Yüncüler (2011) ise döviz kuru ve ithalat fiyatlarının tüketici fiyatlarına geçişkenliğinin birbirlerine benzer olduğunu bulmuştur. Buna ek olarak çalışmada ithalat fiyatlarına gelen şokların tüketici fiyatlarına, döviz kuruna gelen şoklara kıyasla, daha çabuk yansırken, üretici fiyatlarına döviz kuru şoklarına göre daha yüksek düzeyde yansıdığı bulunmuştur. Çalışma ayrıca üretici fiyatlarına geçişkenliğin tüketici fiyatlarına geçişkenlikten daha yüksek olduğuna dikkat çekilmiştir. Dedeoğlu ve Kaya (2014) ise önemli bir ithalat kalemi olan petrol fiyatlarının yurt içi fiyatlara geçişini 1990-2012 dönemini kapsayan dönemde incelemektedir. Çalışmada petrol fiyatlarının tüketici fiyatları üzerine olan etkisinin arttığı gözlenmektedir. Çalışmada ayrıca petrol fiyatlarının üretici fiyatları üzerindeki etkisinin tüketici fiyatları üzerindeki etkisinden yaklaşık iki kat daha fazla olduğu rapor edilmiştir.

Literatürde ayrıca döviz kuru ve ithalat fiyatlarının yurt içi fiyatlara geçişkenliğinin asimetrik ve lineer olmayan davranışlarının altı çizilmektedir. Bu çerçevede döviz kuru yansımasının volatilité, döviz kuru değişiminin yönü, ekonomik aktivite (büyüme veya daralma) gibi faktörler göz önünde bulundurulunca farklılaşabileceği vurgulanmaktadır. Bu çalışmalardan Arbatlı(2003) eşik VAR yöntemi ile döviz kuru yansımasındaki asimetrisini incelemiştir. Bu kapsamda 1994-2004 dönemi için döviz kuru yansımasının ekonomik daralmanın olduğu dönemler ile döviz kurunun değer kaybettiği ve düşük enflasyon dönemlerinde daha az miktarda olduğu rapor edilmiştir. Doğan (2013), 2001-2010 dönemi için döviz kuru geçişkenliğindeki asimetrisini incelemiş talep koşullarının güçlü olduğu dönemlerde döviz kuru yansımasının daha yüksek olduğu rapor edilmiştir. Diğer taraftan çalışmada döviz kuru değişimlerinin büyüklüklerinin, volatilité ve enflasyon seviyelerinin yansımadaki asimetriye neden olduğu yönünde bulgu kaydedilmemiştir. Kal vd. (2015) de asimetrik etkileri 2005-2015 dönemi için incelemiş ve Doğan (2013) bulgularından farklı olarak döviz kuru

ve ithalat fiyat geçişkenliğinin düşük volatilité ve döviz kurunun değér kazandığı zamanlarda daha düşük olduğu yönünde sonuçlar rapor etmiştir. Çalışmada ayrıca ekonomik aktivitede daralma gözlenen dönemlerde ise döviz kuru yansımaları değışmezken, ithalat fiyat geçişkenliği daha düşük kaydedilmiştir.

3.2 Döviz Kurunun İhracat Fiyatları Üzerine Yansıması

Döviz kuru hareketlerinin ihracat fiyatlarına etkisini, bir başka deyişle piyasaya göre fiyatlandırma davranışını, inceleyen çalışmalar Türkiye örneğinde sınırlı kalmıştır.

Yönder (2007) Türkiye'nin uluslararası pazarda önemli paya sahip olduğu fındık, kurutulmuş üzüm, kuru kayısı, kurutulmuş incir ve feldspat pazarlarında piyasaya göre fiyatlandırma davranışını araştırmıştır. Çalışmada İsviçre'ye kuru kayısı ve İsrail'e feldspat ihracatı hariç piyasaya göre fiyatlandırma davranışının olduğunu rapor edilmiştir. Diğer taraftan TCMB tarafından imalat sanayinde yer alan 999 firmaya uygulanan ve firmaların fiyatlandırma politikalarının incelendiği "Firmaların Fiyatlandırma Davranışı Anketi" projesinin sonuçlarına göre, ürün fiyatlarının belirlenmesinde rakip fiyatları göz önüne alarak kâr marjı uygulamasına gidilmesinin oldukça yaygın olduğu rapor edilmiş, firmaların fiyat alıcı olmaktan ziyade, fiyat yapıcı oldukları ifade edilmiştir (Karadas vd., 2006). Çalışmanın sonuçları, maliyet ve talep şoklarının fiyatlar üzerindeki etkileri asimetrik bir yapı gösterdiğine işaret etmektedir. Maliyet değışimleri fiyatları düşürmeye kıyasla artırmada daha etkili olurken, firmaların talepteki düşüşlere, artışlara kıyasla daha duyarlı davrandıkları gözlenmiştir. Buna ek olarak çalışmada fiyatların döviz kuru şoklarına ithal girdi oranı ve döviz cinsinden ödemeleri yoğun olan sektörlerde daha duyarlı oldukları ve döviz kurunun fiyatlara geçişkenliğinin simetrik olmadığı rapor edilmektedir. Bir başka çalışmada Akat ve Yazgan (2012), Türkiye'de reel kur hareketlerinin döviz cinsinden ihracat fiyatlarına yansıdığı ancak bu sürecin zaman aldığı altını çizmiştir.

Uluslararası literatürde piyasaya göre fiyatlandırma davranışını inceleyen çalışmalardan Knetter (1993), endüstri özelliklerinin önemini vurgulamaktadır. 7 haneli ürün kategorisinde ihracat fiyatlarındaki değışimleri ABD, İngiltere ve Japonya örneklerinde inceleyen çalışmasında, aynı sektörlerde ait olan ürünlerde piyasaya göre fiyatlandırma davranışının sektörün bulunduğu ülkeden bağımsız olarak benzerlik gösterdiğini rapor edilmiştir. Bu çerçevede sektör spesifik özelliklerin piyasaya göre fiyatlandırma davranışının incelenmesinde önemi vurgulanmıştır. Bunu takiben Feenstra vd. (1996) ve Yang (1997), piyasaya göre fiyatlandırma davranışını sektörel özellikler üzerine odaklanarak açıklamaya çalışmıştır. Bu çerçevede Yang (1997) kur geçişkenliğinin sektöre ait ürünlerin farklılaşma derecesi ile doğru orantılı ve marjinal maliyetin üretim esnekliği ile ters orantılı olduğunu raporlamıştır. Feenstra vd. (1996) ise kur geçişkenliğinin ihracat yapılan ülkedeki pazar payı ile doğru orantılı olduğunu göstermiştir.

4. Döviz Kuru Yansıması ile İlgili Güncel Çalışmalar

İhracat fiyatlarını içeren mikro veriler ile yapılan çalışmalar kur geçişkenliği ve piyasaya göre fiyatlandırma ile ilgili önemli ampirik bulgular rapor etmişlerdir. Örneğin Berman vd., (2012), Fransız mikro verisi kullanarak yaptığı çalışmalarında verimlilik düzeyi ile piyasaya göre fiyatlandırma davranışı arasındaki ilişkiye dikkat

çekmektedir. Çalışmada yüksek verimlilik düzeyine sahip ihracatçı firmaların kurlardaki değişimler karşısında ihracat fiyatlarını değiştirerek daha az düzeyde kur geçişkenliği sergiledikleri rapor edilmiştir. Li vd., (2015) ise Çin mikro verisi kullanılarak yaptıkları çalışmalarında yabancı para cinsinden ihracat fiyatları üzerindeki kur geçişkenliğinin yüksek olduğunu rapor etmiştir. Çalışmada Berman vd. (2012)'ne paralel olarak yüksek verimlilik düzeyine sahip ihracatçıların piyasaya göre fiyatlandırma davranışı sergileyerek daha az kur geçişkenliğine sahip oldukları rapor edilmiştir. Çalışmada ayrıca firmaya ilişkin ithal girdi yoğunluğu, dağıtım maliyetleri, ihracat pazarlarındaki gelir düzeyi ve ihracat yapan şirketin mülkiyet durumunun piyasaya göre fiyatlandırma davranışı üzerinde etkili olduğunu gösterilmiştir. Amiti vd. (2014), ithal yoğunluğu ve pazar payının fiyatların döviz kuru geçişkenliği üzerine etkisini incelemiş ve yüksek ithal girdi ve yüksek pazar payına sahip firmaların kur geçişkenliğinin düşük olduğunu bulmuştur.

Chatterjee vd. (2013), birden çok ürün üreten şirketler (multi-product firms) kapsamında yaptığı çalışmasında, firmanın piyasaya göre fiyatlandırma davranışının firmanın en etkin biçimde ürettiği ürünler için daha güçlü olduğu kaydedilmiştir. Fitzgerald ve Haller (2012) ise piyasaya göre fiyatlandırma davranışını aynı firma tarafından üretilen ve farklı pazarlarda satılan ürünlerden oluşan bir veri seti kullanarak araştırmıştır. Bu çalışmada aynı ürüne ilişkin fiyat bilgisi hem yerel market hem de ihracat yapılan ülke için mevcuttur. Lokal para birimi (ihrac edilen ülkenin para birimi) üzerinden faturalandırılan ürünler için, üreticilerin ihracat pazarındaki kâr marjının yerel pazardaki kâr marjına oranının yerel paradaki değer kayıpları ile aynı oranda arttığı, yerel paradaki değerlenme ile ise aynı oranda azaldığı kaydedilmiştir. Bu sonuç reel döviz kurlarının nominal döviz kurundaki hareketleri fiyatların değişmesinden bağımsız olarak takip ettiğine işaret etmektedir.

5. Sonuç

Bu çalışmada Türkiye kapsamında döviz kurunun yurt içi fiyatlara ve ihracat fiyatlarına yansımaları konu alan araştırmalar üzerine bir literatür taraması sunulmaktadır. Bu alanda literatürde öncü olan ve önemli noktalara değinen çalışmalar dikkate alınmıştır. Bu çerçevede spesifik olarak döviz kuru yansımaları ve yansımaları dinamiklerinin dönemsel farklılıklarını, ithalat fiyat geçişkenliğini, piyasaya göre fiyatlandırma davranışını inceleyen önemli çalışmalar özetlenmiştir.

Literatürde döviz kurunun tüketici fiyatları üzerine yansımaları oranının dalgalı kura geçişle birlikte rekabet ortamındaki artış, örtük enflasyon hedeflemesi politikaları ve düşük enflasyon süreci gibi faktörlere bağlı olarak düştüğü vurgulanmaktadır. Son dönemde yapılan ve 2001 sonrası kapsayan çalışmalarda, döviz kurunun tüketici fiyatlarına yansımaları ortalama yüzde 15-18 seviyelerinde rapor edilmektedir. Bu oran 2001 öncesi dönemde gerek çalışmada kullanılan model ve gerek seçilen döneme bağlı olarak yüzde 40-55 aralığında seyretmiştir. Çalışmalarda ayrıca yansımaların dalgalı döviz kuru rejimine geçildikten sonraki dönemde daha uzun sürede tamamlanmasına dikkat çekilmiş ve bu durum beklenti kanalı ile açıklanmıştır. Dalgalı kur döneminde artan oynaklık beklenti kanalının işleyişini etkileyerek fiyat yapımcıların şokların süresinden ve kapsamından emin olana kadar fiyatları değiştirmeyi ertelemesi ile sonuçlanmaktadır. Çalışmalarda incelenen bir diğer önemli konu da ithalat fiyat geçişkenliği olmuştur. Çalışmalarda ithalat fiyat geçişkenliği ve döviz kuru yansımaları oranları birbirlerine yakın kaydedilmiştir. Çalışmalarda döviz kurunun fiyatlar üzerinde asimetric etkilerine de dikkat çekilmiş

ve talep koşullarının güçlü olduğu dönemlerde döviz kuru yansımalarının daha yüksek olduğu rapor edilmiştir. Piyasaya göre fiyatlandırma davranışına yönelik literatürde sınırlı sayıda çalışma mevcuttur ve bu çalışmalar Türkiye kapsamında piyasaya göre fiyatlandırma davranışının olduğu yönünde bulgular rapor etmişlerdir.

Türkiye kapsamında gerek piyasaya göre fiyatlandırma gerekse döviz kuru yansımalarını konu alan çalışmalar çoğunlukla makro seviyede yapılmış olup sektörel veya firma seviyesindeki dinamikleri dikkate almamaktadır. Firma seviyesinde mikro veriler ile yapılacak piyasaya göre fiyatlandırma davranışını ve/veya döviz kuru yansımalarını araştıran çalışmalar bu alanda firmalar arası farklılaşmaları gözeterek (ithal ara malı kullanımı, sermaye yapısı, ihraç edilen malların niteliği, dış ticaret partneri sayısı) reel döviz kuru hareketlerinin fiyatlandırma ve yurt içi fiyatlar üzerine etkisini detaylı olarak inceleme imkanı tanıyacaktır.

Döviz kurlarını tüketici fiyatlarına geçişkenliğinin saptanması enflasyon dinamiklerinin takibi açısından politika yapıcılar için önem teşkil etmektedir. Bu çerçevede döviz kuru yansımalarının sektörel olarak incelenmesi, yansımalarının sektörler arası nasıl değiştiğine ışık tutacaktır. Örneğin uluslararası literatürde yansımaların sektörler arası farklılık gösterdiğine dikkat çekilmiştir. Mumtaz vd. (2006) İngiltere ekonomisi için SITC-2 ve SITC-3 sektör düzeyinde veriler kullanarak ithalat fiyatlarına döviz kuru geçiş oranını tahmin etmiştir. Çalışmada sektörler arası yansımaları oranlarında önemli farklılıklar rapor edilmiştir. Bu varyasyon endüstriye özel ortalama enflasyon oranları ile açıklanmıştır. Türkiye kapsamında sektörel farklılaşma çalışmasına örnek olarak Türkcan (2005) gösterilebilir. Bu çalışmada 1989-1996 döneminde 22 ISIC sektörü için döviz kuru ithalat fiyatlarına yansımaları incelenmiştir. Çalışmada aramalı ithalat fiyatlarına yansımaları oranlarının nihai mallardan daha yüksek olduğu raporlanmıştır. Bir başka çalışma olan Özmen ve Topaloğlu (2017) da TÜFE 'nin 152 alt bileşeni için döviz kuru ve ithalat fiyat geçişkenliğini hesaplamıştır. Çalışmada geçiş etkisinin büyüklüğünün TÜFE'nin alt kategorilerinde farklılaştığını altı çizilerek toplulaştırma yanlılığı problemine dikkat çekilmiştir. Mikro veriye dayalı fiyatlama davranışını ve döviz kuru yansımalarını inceleyen ampirik çalışmalar bu alanda faydalı bulgular sağlayarak politika yapıcılar için gerekli önerilerin geliştirilmesi için platform sağlayacaktır.

6. Kaynakça

- Akat, A. Savaş ve M. Ege Yazgan (2012). Döviz kuru ihracat fiyatlarına yansıyor mu?. *İktisat ve Toplum*, 29, 2012
- Alper, K. (2003). Exchange rate pass-through to domestic prices in economy. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Amiti, M., Oleg, I. ve Jozef, K. (2014). Importers, exporters, and exchange rate disconnect. *American Economic Review*, 104(7), 1942-1978
- Berman, N. Philippe, M. ve Thierry, M. (2012). How do different exporters react to exchange rate changes? Theory, empirics and aggregate implications. *Quarterly Journal of Economics*, 127(1): 437-492.
- Campa, J. M. ve Goldberg, L. S. (2002). Exchange rate pass-through into import prices: A macro or micro phenomenon?. National Bureau of Economic Research, No: w8934
- Campa, J.M. ve Goldberg, L.S. (2005). Exchange rate pass-through into import prices. *Review of Economics and Statistics*, 87(4), 679-690

- Chatterjee, A., Rafael, D., ve Jade, V. (2013). Multi-product firms and exchange rate fluctuations. *American Economic Journal: Economic Policy*, 5(2), 77-110
- Choudhri, E. U., ve Hakura, D. S. (2006). Exchange rate pass-through to domestic prices: Does the inflationary environment matter?. *Journal of International Money and Finance*, 25(4), 614-639.
- Dedeoğlu, D., & Kaya, H. (2014). Pass-through of oil prices to domestic prices: Evidence from an oil-hungry but oil-poor emerging market. *Economic Modelling*, 43, 67-74.
- Doğan, B. Ş. (2013). Asymmetric behavior of the exchange rate pass-through to manufacturing prices in Turkey. *Emerging Markets Finance and Trade*, 49(3), 35-47.
- Feenstra, R. C. (1989). Symmetric pass-through of tariffs and exchange rates under imperfect competition: An empirical test. *Journal of International Economics*, 27(1/2), 25-46.
- Feenstra, R., Gagnon J., Knetter M. (1996). Market share and exchange rate pass-through in world automobile trade, *Journal of International Economics*, 40(1-2), 187-207.
- Fitzgerald, D. ve Haller, S. (2012). Pricing-to-market: evidence from plant-level prices. *Review of Economic Studies*, 81(2), 761-786
- Kal, H., Arslaner, F., ve Arslaner, N. (2015). "Sources of asymmetry and non-linearity in pass-through of exchange rate and import price to consumer price inflation for the Turkish economy during inflation targeting regime". Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Araştırma Tebliği, No:30.
- Kara, H., Küçük, H. Özlale U., Tuğer B., Yavuz D. ve Yücel E. (2007). Exchange rate regimes and pass-through: Evidence from the Turkish economy, *Contemporary Economic Policy*, 25(2), 206-225
- Kara, H ve Ögünç, F. (2008). Inflation targeting and exchange rate pass-through: The Turkish experience. *Emerging Markets Finance and Trade*, 44(6), 52-66.
- Kara, H ve Ögünç, F. (2012) Döviz kuru ve ithalat fiyatlarının yurt içi fiyatlara etkisi. *İktisat İşletme ve Finans*, 27(317), 09-28.
- Kara, H. ve Ögünç F. (2005). Exchange rate pass-through in Turkey: It is slow, but is it really low?. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Araştırma Tebliği, No:10.
- Karadaş, E., Mutluer, D., Ozer, Y.B. ve Aysoy, C. (2006). Türkiye'de imalat sanayindeki firmaların fiyatlama davranışı. *İktisat, İşletme Finans Dergisi*, 23(268), 7-34.
- Knetter, M. (1989). Price discrimination by U.S. and German exporters. *American Economic Review*, 79(1), 198-210
- Knetter, M. (1993). International comparisons of pricing-to-market behaviour. *American Economic Review*, 83(3), 473-486.
- Krugman, P. R. (1987). Pricing-to-market when the exchange rate changes, In: Arndt, S.W. and Richardson, J.D., Editors, *Real Financial Linkages Among Open Economies*, MIT Press, Cambridge, 49-70.
- Leigh, D. ve Rossi, M. (2002). Exchange rate pass-through in Turkey. *IMF Working Paper*, 204(02), 1-18.
- Li, H., Ma, H., ve Xu, Y. (2015). How do exchange rate movements affect Chinese exports? A firm-level investigation. *Journal of International Economics*, 97(1), 148-161.
- Marston, R. (1990). Pricing to market in Japanese manufacturing. *Journal of International Economics*, 29(3/4), 217-236.
- McCarthy, J. (2007). Pass-through of exchange rates and import prices to domestic inflation in some industrialized economies. *Eastern Economic Journal*, 33(4), 511-37.

- McFarlane, L. (2002) Consumer price inflation and exchange rate pass-through in Jamaica. Bank of Jamaica 37.
- Mumtaz, H., Oomen, O. and Wang, J. (2006). Exchange Rate Pass-through into UK Import Prices. *Working paper no. 312 Bank of England*
- Öğünç, F., Özmen, M.U. and Sarıkaya, Ç., 2016. A Bayesian Approach to Inflation Dynamics in Turkey. Central Bank of Turkey, Inflation Report (I).
- Ozmen, M. U., & Topaloglu, M. (2017). Disaggregated evidence for exchange rate and import price pass-through in the light of identification issues, aggregation bias and heterogeneity. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Araştırma Tebliği, No:8.
- Taylor, J. B. (2000). Low inflation, pass-through, and the pricing power of firms. *European economic review*, 44(7), 1389-1408.
- Türkcan, K. (2005). Exchange Rate Pass-Through Elasticities in Final and Intermediate Goods: The Case of Turkey. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 61-78.
- Yang J. (1997). Exchange rate pass-through In U.S. manufacturing industries, *The Review of Economics and Statistics*, 79(1), 95-104
- Yönder, E. (2007). Pricing to market: an evaluation for Turkey, Doctoral dissertation, Middle East Technical University.
- Yüncüler, C. (2011). Pass-through of external factors into price indicators in Turkey. *Central Bank Review*, 11(2), 71-84.